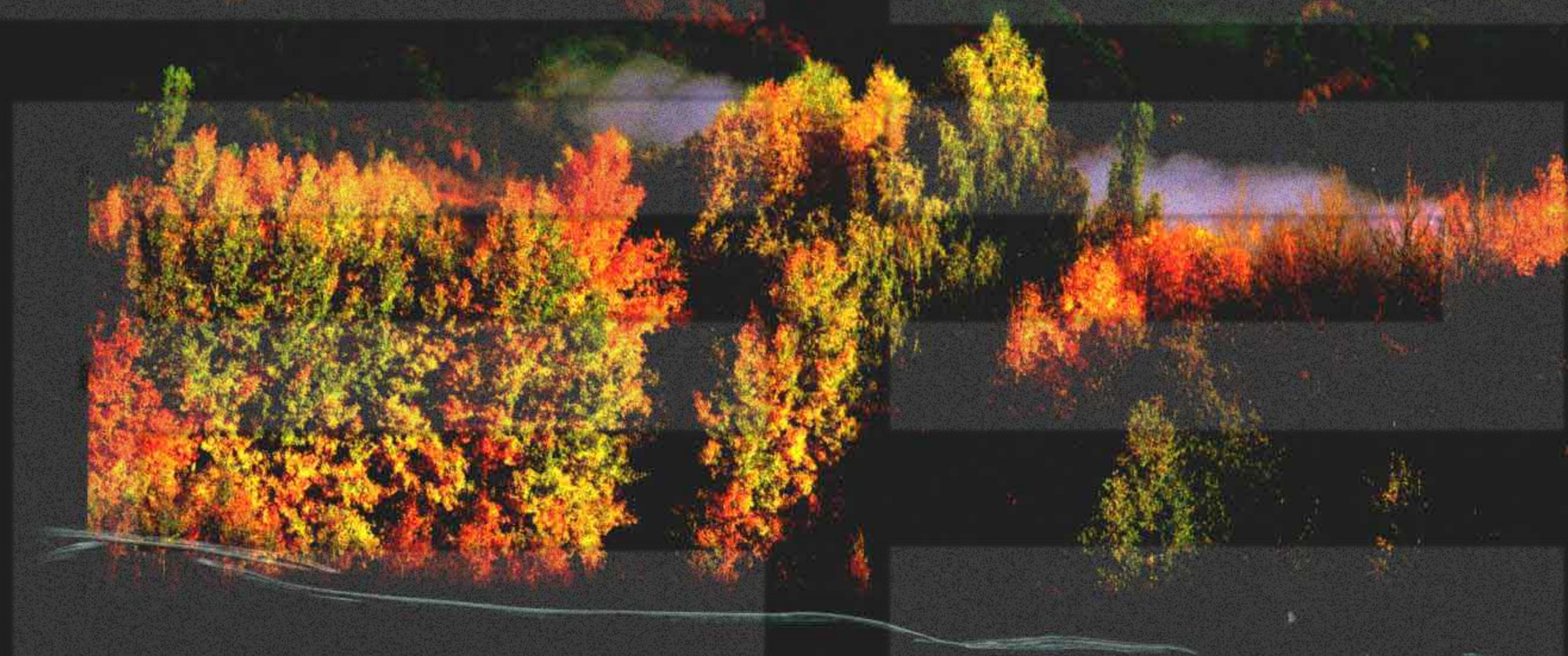




كورىكتى شىنجاڭ

美丽新疆

CHARMING XINJIANG

شىنجاڭ جاستار - ورەندەر باسپاسى

新疆青少年出版社

Published by Xinjiang Juvenile Publishing House

كورىكتى شىنجاڭ



美丽新疆

Charming Xinjiang

تۇسىپبەك سىلامقۇل ۇلى

涂苏别克 著

Tusipbek Silamkhul

شىنجاڭ جاستار - ورەندەر باسپاسى

新疆青少年出版社

Published by Xinjiang Juvenile Publishing House

图书在版编目（CIP）数据

美丽新疆：哈萨克文 / 涂苏别克 著. — 乌鲁木齐：新疆青少年出版社. 2009.8
ISBN 978-7-5371-7634-7

I.①美… II.①涂… III.①新疆 - 概况 - 画册 IV.①K924.5-64

中国版本图书馆CIP数据核字（2009）第148187号

جاۋاپتى رەداكتورى: اكىمباي جاپار ۇلى
اعلىشىنشا اۋدارعان : شىيە شۇيشىڭ
كوركەمدىك جەتەكشى : دىڭ شياۋلۇن

责任编辑：阿克木拜·贾帕尔
英文翻译：谢旭升
装饰设计：丁晓仑

كورىكتى شىنجياڭ

اۆتورى: تۇسىپبەك ئىسلامقۇل ۇلى
* * *

شىنجياڭ جاستار - ورەندەر باسپاسى باستىردى
(ئۇرىمچى جەڭس جولى 2-كۆشە 1-نومبر، پ: 830049)
شىنجياڭ شىنخۇا كىتاپ دۇكەندەرى تاراتادى
شىنجياڭ يۇڭ باسپا شەكتى سەرىكتىگىندە باسلىدى
فورماتى: 889mm×1194mm 1/12 م م، باسپا تاباغى: 8
2009-جىل قىر كۇيەك، 1-باسپاسى
2009-جىل قىر كۇيەك، 1-باسلىۋى
تىراجى: 1500 — 1
ISBN 978-7-5371-7634-7
بالعاسى: 100.00 يۋان

美丽新疆 (哈、汉、英文)

涂苏别克 著

新疆青少年出版社出版
(乌鲁木齐市胜利路二巷1号 邮政编码: 830049)
新疆新华书店发行 新疆一龙印刷有限公司 印刷
889×1194毫米 12开本 8印张
2009年9月第1版 2009年9月第1次印刷
印数: 1-1500

ISBN 978-7-5371-7634-7 定价: 100.00元

كورىكتى شىنجاڭ



美丽新疆

Charming Xinjiang

تۇسىپبەك ۋىلايەتلىك

涂苏别克 著

Tusipbek Silamkhul

شىنجاڭ جاستار - ورەندەر باسپاسى

新疆青少年出版社

Published by Xinjiang Juvenile Publishing House



04

شىنجاڭنىڭ سىمۋولى - تېيانشان

新疆的象征—天山

Tianshan—Xinjiang's landmark



32

تاغىردىڭ مەركىسى - التاي تاۋى

天之骄子—阿尔泰山

The Altay Mountains—Pride of under Heaven



56

كۆك اسپاننىڭ كۆلدەنەڭ تەرەۋى - كۈنلۇن تاۋى

横空出世莽—昆仑山

The Skyscraping Kunlun Mountains



66

تارىمىنىڭ تاغىچايىپ كۆرىنىشتىرى

神秘的塔里木盆地

The Mysterious Tarim Basin



76

كۆركى كۆز سۈرىندىرگەن جۇڭغار وىياتى

多彩的土地—准噶尔

The Junggar—colourful land

ئالدى بىلەن شىنجاڭ ەلىمىزدىكى باتىس تەرىپتىكى شەكارسىنداى مۇروپا - ازيا قۇرۇلىغىنىڭ كىندىگىنە ورنالاسقان. جالىي اۋماعى ۶مىللىون 660 مىڭ شارشى كىلو-مىتر، ەلىمىزدەگى بۇكىل جەر اۋماعىنىڭ تىندان ۶مىر بولەگىن قۇرايدى. شەكاراسى مۇڭغولىيا، رەسەي، قازاقىستان، قىرعىزىستان، تاجىكىستان، پاكىستان، ىندىيا، اۋعانىستان قاتارلى 8 ەلىمەن تۇتاسادى. جالىي شەكارا جەلىسى 5400 كىلومەتىردەن اسادى. ەلىمىز بويىنشا جالىي جەر اۋماعى ەڭ ۇلكەن، مەملەكەتتىكى شەكاراسى ەڭ ۇزىن، شەكارالاس ەلدەرى ەڭ كوپ رايونغا جاتادى. شىنجاڭنىڭ جەر تۈزىلىسى جالىي العاندا، «ۋش تاۋمەن قورشالغان ەكى ويىاتقان» قالپىتاسقان. ۇلى تايىعاتنىڭ مول مەيىرىنە كەنەلگەن وسىنداى كوردىكتى جەر ۇيىغىنىڭ باتىسىندا كولبەگەن التايدىڭ اسقار تاۋى، وڭتۇستىگىندە الپ كۇنلۇن تاۋى جاتسا، كوردىكتى تىانشان تاۋى ورتاسىن قاق جارىپ، شىنجاڭدى جاسىل القايتى سولتۇستىكى شىنجاڭ جانە التىن القايتى وڭتۇستىكى شىنجاڭ قىتىپ ەكىگە ۇبولپ تۇرادى. التاي تاۋى مەن تىانشان تاۋىنىڭ ارالىغىندا قوڭىر اڭى قوراسىمەن وركەن، جوڭغار ويىاتى، تىانشان مەن كۇنلۇن تاۋىنىڭ ارالىغىندا ۇشى - قىرىسىز كەتكەن تارىم ويىاتى، ال تىانشاننىڭ شىغىسىندا «جالىنداغان القاى» اتالغان تۇرپان ويىاتى، باتىسىندا «شەكارا وڭىردەگى جەر جانناتى» ىلە اڭغارى بار. شىنجاڭ ەلىمىزدەگى بايلىق قاينارى مول رايون. توپىراق - سۋى، جارىق - جىلۋ مەرىگىلىسى جانە كەنى، ساياحاتى سىياقتى جاقىتارداعى كومەسكى قورى مول بولعاندىقتان، ەلىمىزدەگى وتە ماڭىزدى مەرىگىيا قاينارنىڭ ستراتەگىيالى رايونىنا جاتادى. شىنجاڭنىڭ مۇناي، تايىيى گازى جانە كومىرىنىڭ جەر استى قورى ەلىمىزدە ۇبرىنىشى ورىندا تۇرادى. شىنجاڭ بايىرىى «جىبەك جولنىڭ» ماڭىزدى وتكەلى، مۇنداى اىگە-لى مىكەرتكىشتەر، تايىيات كورنىستەرى، وزىندىك مەكشەلىككە يە ۇلتىق تۇرمىس - سالتى بارغان جەردەن مەن مۇندالايدى. تىانشاننىڭ وڭتۇستىكى جانە سولتۇستىكى بايتاق دالاسىنداى مۇزانتارى مەن كۈلدەرى، جاسىل يۇلىس جامىلغان جايلاۋلارى، ۇشول دالاداعى قۇم مەن قۇمايتتارى، سىرەك ۇشرايتىن باعالى ايۋاندارى، قاز - قالپىندا تۇرغان بايىرىى ەكولوگىيالىق ورتاسى سىياقتى سانسىز مەكشەلىكتەرگە يە تايىيات كورنىستەرى ساياحات كاسىبىن وركەندەتۋدىڭ كەڭ ۇرىسىن اشتى.

前言 新疆位于祖国西北边陲，地处亚欧大陆腹地，面积166万平方公里，约占全国陆地总面积的六分之一。周边与蒙古、俄罗斯、哈萨克斯坦、吉尔吉斯斯坦、塔吉克斯坦、巴基斯坦、印度、阿富汗等八国接壤，边境线长达5400公里，是我国面积最大，陆地国境线最长，毗邻国家最多的省区。新疆地貌总的轮廓是“三山夹两盆”。这块美丽的土地，深得大自然的恩惠，北面是横亘高纬度的阿尔泰山，南面是巍峨的昆仑山，多美的天山横贯中部，将新疆分为绿色北疆和金色南疆。阿尔泰山和天山之间是野马横度的准噶尔盆地，天山和昆仑山之间是无边无际的塔里木盆地。在天山东部和西部还有被称为“火洲”的吐鲁番盆地和被誉为“塞外江南”的伊犁谷地。新疆是祖国的资源大区。水土、光热和矿产、旅游等资源蕴藏丰富，是国家重要的能源战略接替区之一。新疆的石油、天然气和煤炭储量均位居全国第一。新疆是古“丝绸之路”的重要通道，境内名胜古迹、自然景观、民俗风情独具特色。在天山南北广袤的土地上，有山川湖泊、绿洲草原，戈壁沙漠，珍稀动物，原始生态系统等无数风格迥异，令人叹为观止的自然风光，旅游业开发前景广阔。

Preface Xinjiang is located in the northwestern frontier region of China and heartland of Euro-Asian continent, covering the land area of 1.66 million square kilometers, about one sixth of the land area. It neighbours on Mongolia, Russia, Kazakstan, Kyrgyzstan, Tajikistan, Pakistan, India and Afghanistan, with the border line of 5,400 kilometers. It is an administrative region with the largest land area and longest land boundary, bordering on the largest number of countries. Xinjiang's topography is sketched by "two basins (the Junggar Basin and Tarim Basin) hemmed in by three mountains(the Altay Mountains, Tianshan Mountain and Kunlun Mountain)". This piece of beautiful land is greatly blessed by nature, with the high-altitude Altay Mountain on its north, towering Kunlun Mountain on its south and beautiful Tianshan Mountain in the middle, which divides Xinjiang into green north Xinjiang and golden south Xinjiang. Between the Tianshan Mountains and the Altay Mountains lies the Junngar Basin frequented by wild horses and between the Tianshan Mountains and Kunlun Mountains is the boundless Tarim Basin. In the eastern and western Tianshan Mountains are the Turpan Basin known as "fireland" and Ili River Valley reputed as "southern China's landscape beyond the Great wall". Xinjiang is a land abundant with resources of water, land, heat and light as well as ores and tourist resources. It is also one of national leading strategic energy relay areas. Xinjiang's petroleum, natural gas and coal reserve are ranked the first in China. Xinjiang is an important passage of the ancient "Silk Road", distinctive of scenic spots and ancient remains, natural landscape and folklores. In the vast land around Xinjiang exist mountains, rivers and lakes, oasis and grassland, gobi desert, rare species of animals and numerous other natural sceneries with spectacular spectacle, promising a bright future for tourism.



شىنجاڭنىڭ سىمۋولى - تېانشان

新疆的象征——天山

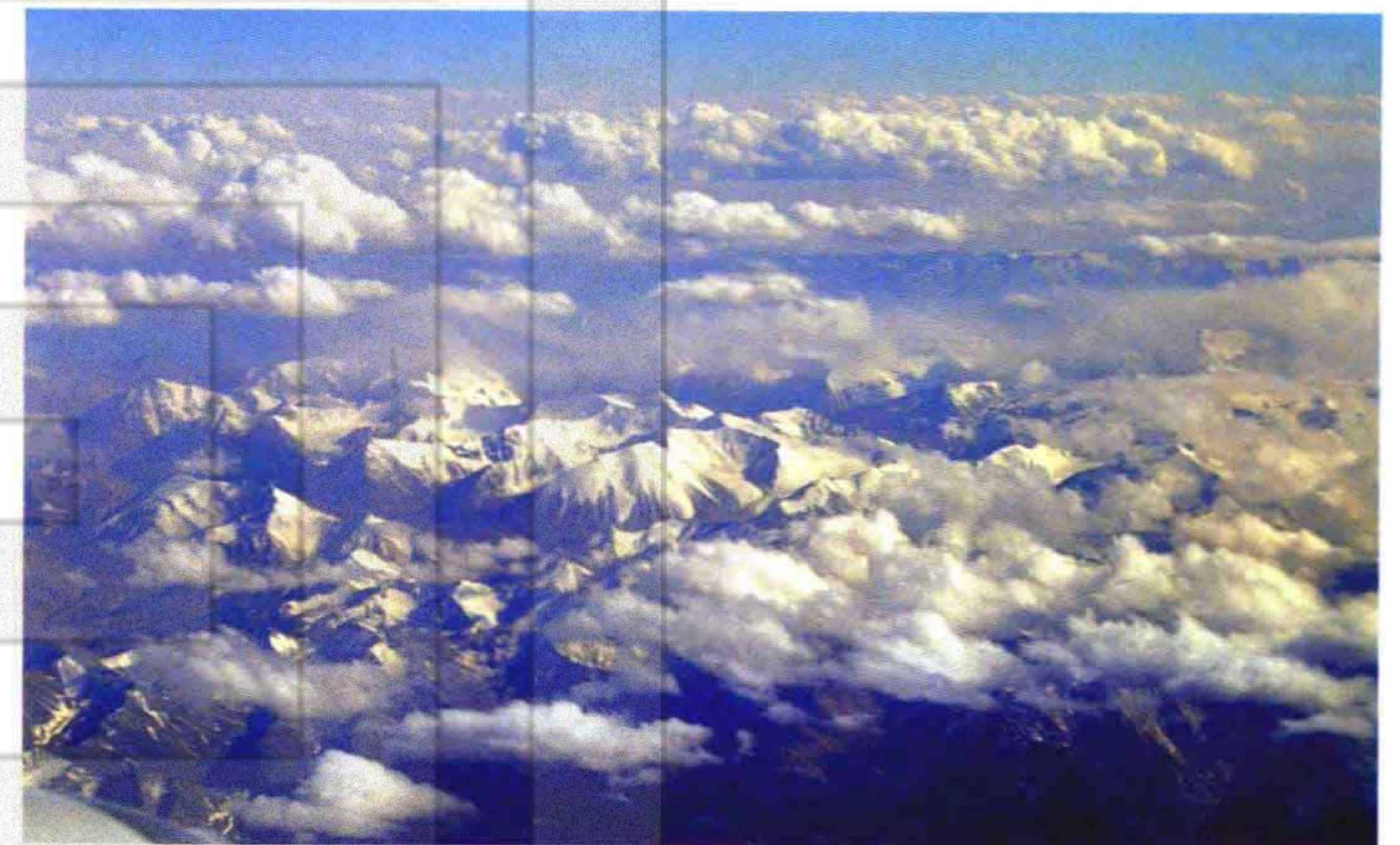
Tianshan—Xinjiang's landmark



اسقار تيانشان 雄伟的天山 Imposing Tianshan Mountains

The Tianshan is one of three major horizontal mountains in China and also one of the biggest mountains in Asia. The Tianshan in the territory of China runs west from the Kizil River Valley of Uqia county in the Pamir Mountains extends eastward to the east of Xinxinxia, Hami. The Tianshan Mountains stands higher in the west and lower in the east, over 1,700 kilometers from west to east and 250 to 350 kilometers from south to north, with the maximum width of 400 kilometers and average altitude of 4000 meters, of which the leading peak of Tomur is at 7435 meters above sea level. The glaciers of the Tianshan Mountains number 9,128, with the total area of nearly 9,260 square kilometers, whose water-storing volume equals to annual water volume from the Yangtze River into the sea.

تيانشان ەلىمىزدەگى ۇش ۇلى كولدەنەڭ تاۋ سىلەم-
نىڭ ۇبرى. ۇرى ازىدادى ەڭ ۇلكەن تاۋ سىلەمى. ەلىمىز-
دەگى تيانشاننىڭ باتىسى پامىر تاۋىندى ۇلىقشات اۋدانى
قىزىر وزەنى اغعارنىڭ شىعسىقا قاراي كۆلبەي يىرىلگەن
تۇسنان باستالىپ، قۇمىلداى شىڭشىڭشىيانىڭ شىعسىنا دە-
يىن سوزىلىپ جاتادى. تيانشاننىڭ باتىسى يىك، شىعسى
الاسا كەلەدى. جالىپ ۇزىندى 1700 كىلومەتر، وڭتۇستە-
گى مەن سولتۇستىگىنىڭ كەڭىدىكى 250-350 كىلومەتر.
ەڭ كەڭ جەرى 400 كىلومەتر. تەڭىز دەڭگەيىنەن ورتاشا
يىكتىگى 4000 مەتر. شوقتىق شوقىسى تەمىر شىڭنىڭ تە-
ڭىز دەڭگەيىنەن يىكتىگى 7435 مەتر كەلەدى. تىياد-
شانداى مۇزدىق 9128 گە، جالىپ كۆلەمى 9260 شارشى
كىلومەترگە جەتەدى. سۇ ساقىتاۋ مولشەرى چاڭجياڭ دارىيا-
سىنىڭ ۇبرى جىلدىق تەڭىزگە قۇياتىن سۇ دەڭگەيىمەن
قارايلاس.



الپ تيانشان 鸟瞰天山 A bird's view of the Tianshan Mountains

天山是我国3大横向山脉之一，也是亚洲最大的山脉之一。我国境内的天山西起帕米尔山乌恰县克孜尔河谷，横亘透向东，直到哈密星星峡以东。天山西高东低，长1700多千米，南北宽250~350千米，最宽处达400千米，平均海拔4000米，主峰托木尔峰海拔7435米。天山冰川有9128条，总面积近9260平方千米，储水量相当于长江一年的入海水量。



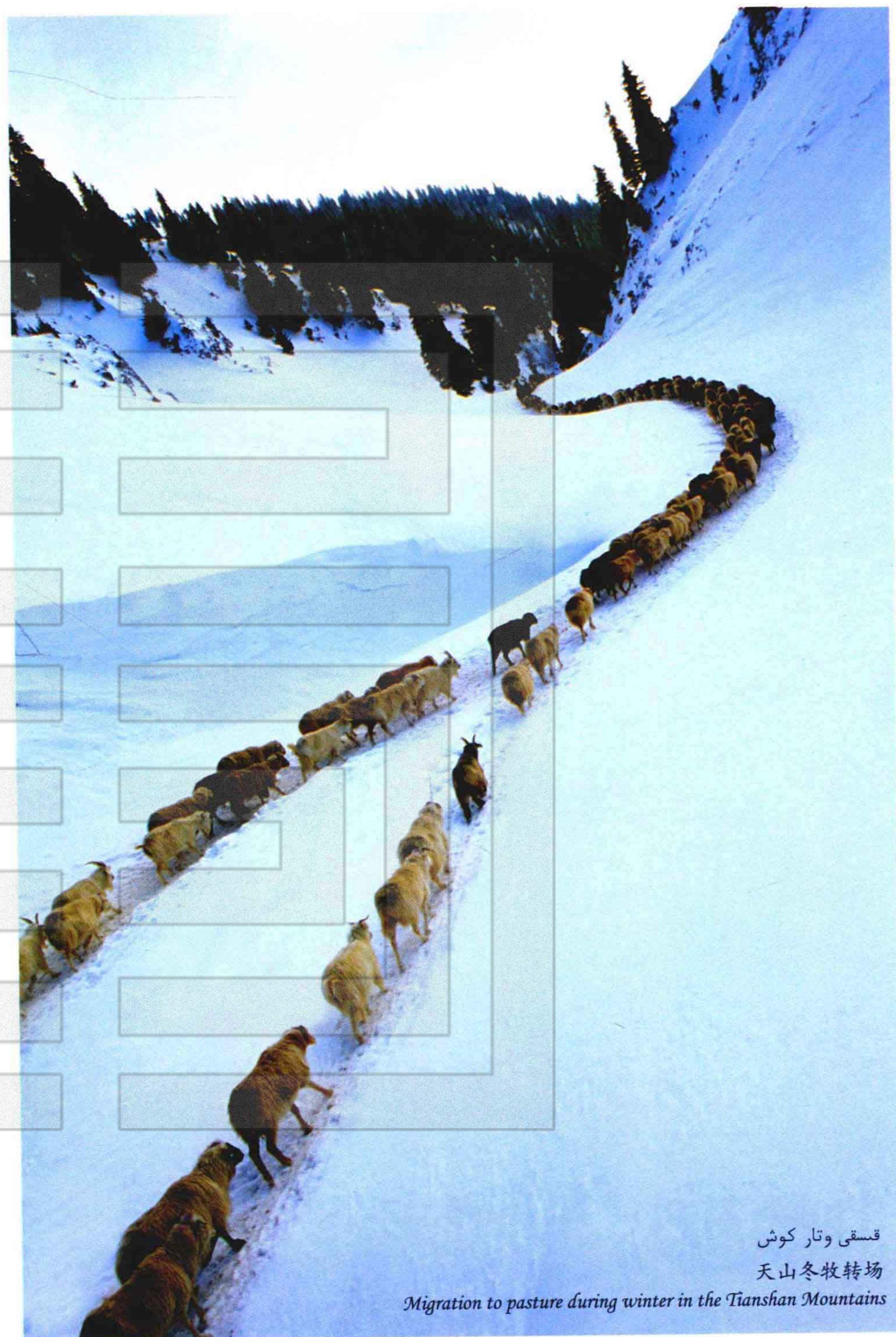
تېانشاننىڭ شوقىتىغى-تەمىر شىڭى 天山主峰—托木尔峰 Main peak of the Tianshan Mountains—Tomur Peak



تەمىر شىڭى مۇزدىغى 托木尔峰冰川 Glacier of the Tomur Peak



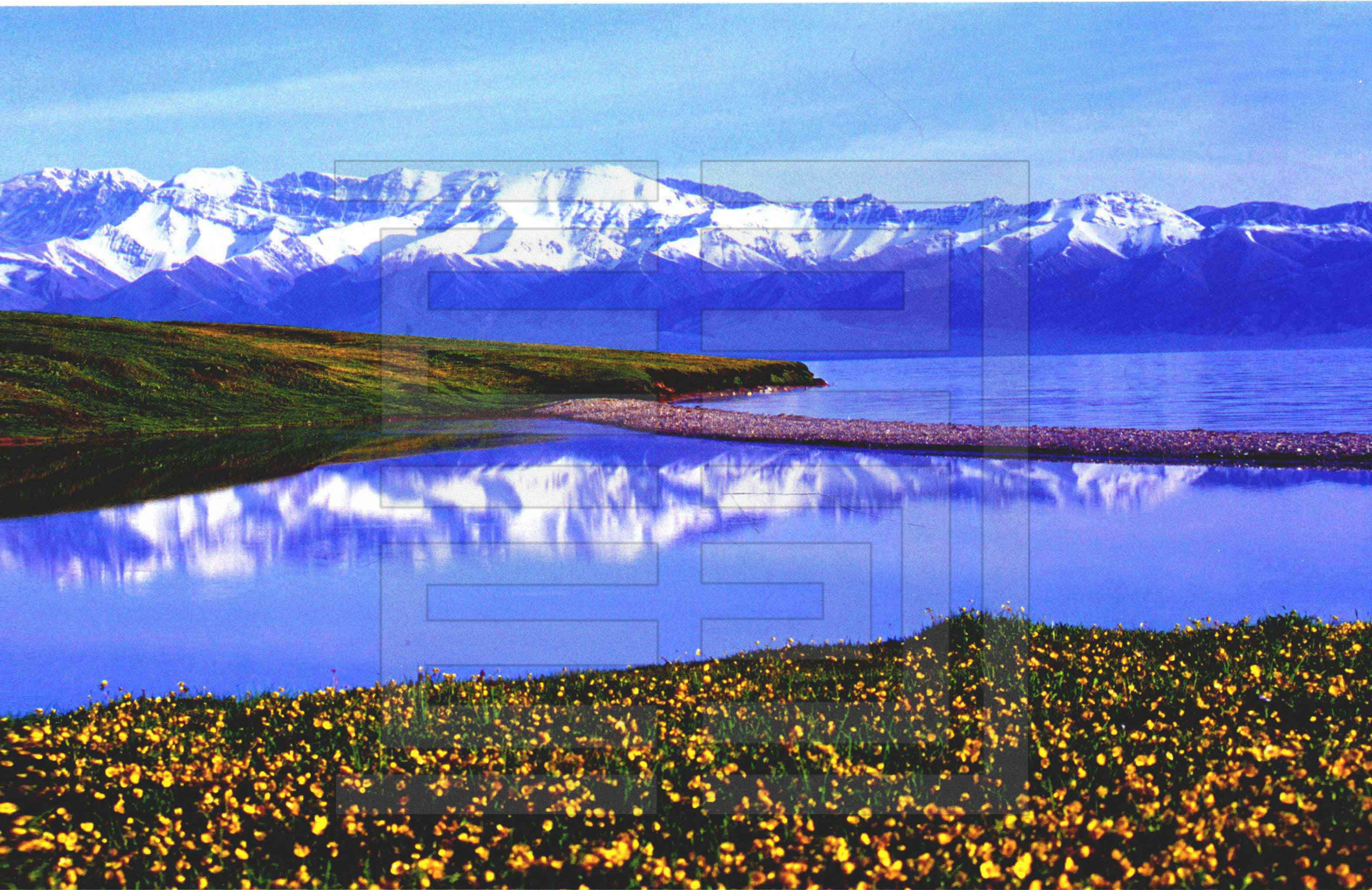
تيانشاننىڭ قىسقى كۆرىنىشى 天山冬景 Winter scene of the Tianshan Mountains



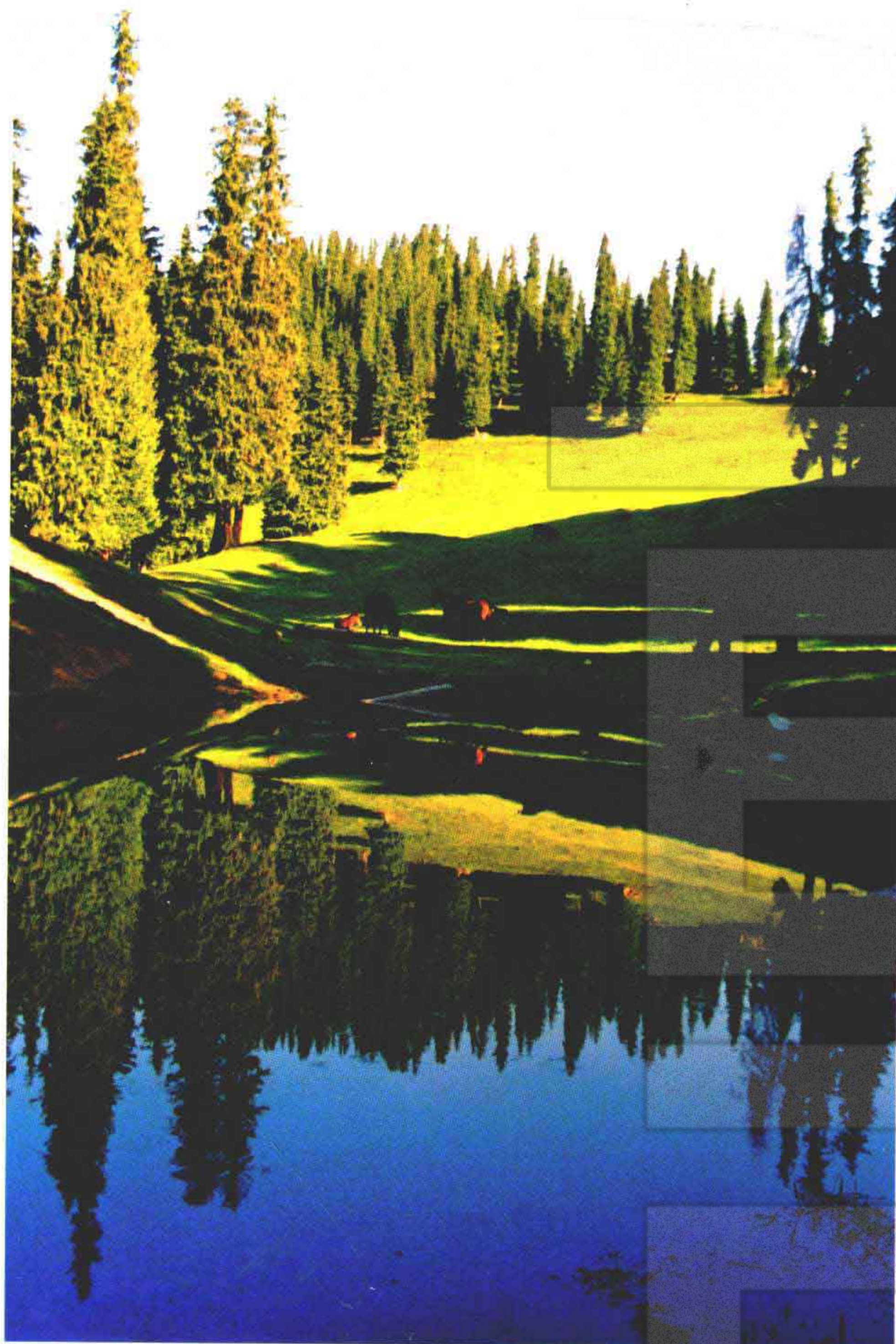
قىسقى وتار كۆش

天山冬牧转场

Migration to pasture during winter in the Tianshan Mountains



سایرام کوکتهمی 赛里木湖之春 *The Sayram Lake in spring*

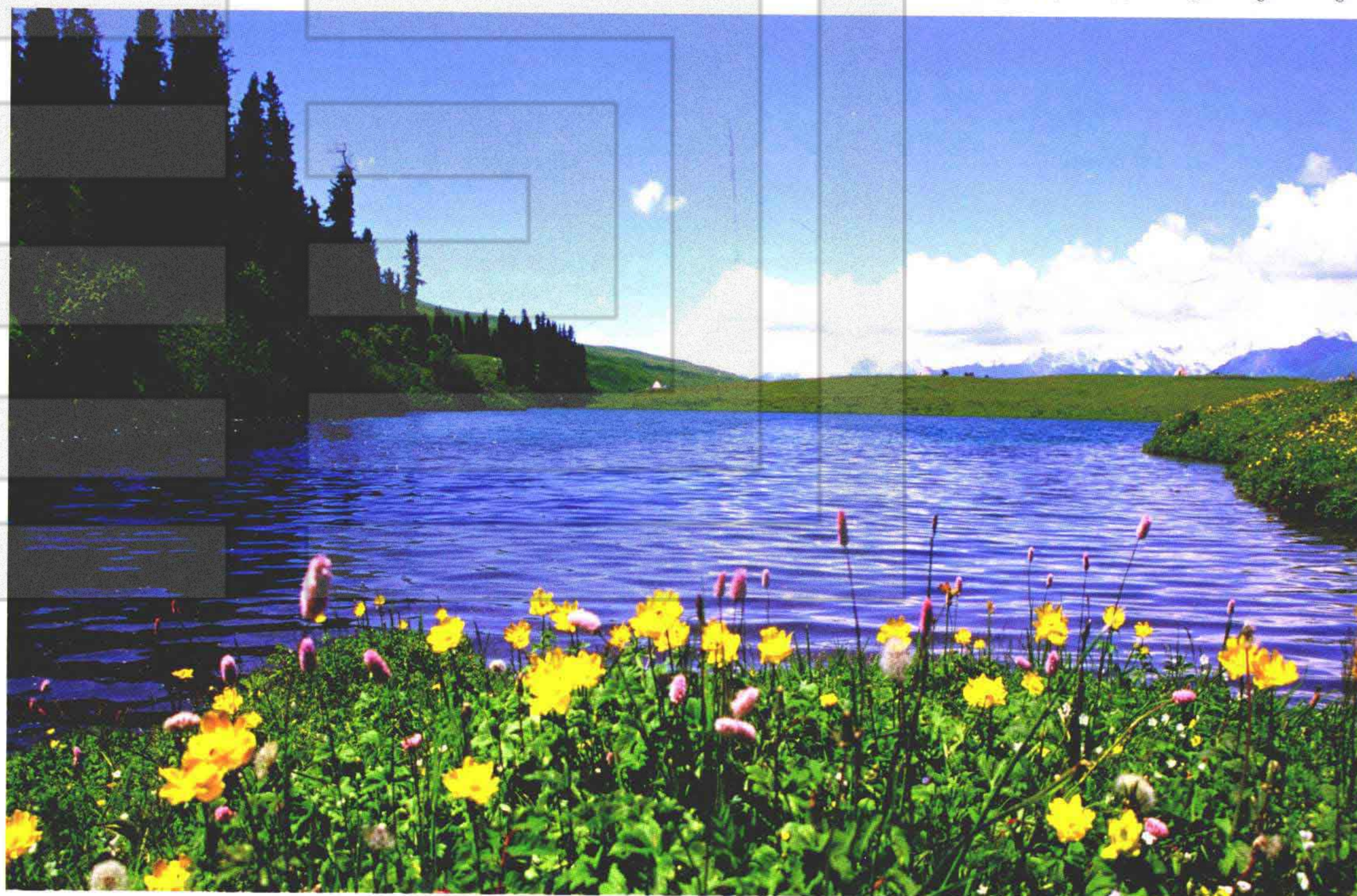


سایرام بویندا 赛里木湖畔 *By the Sayram Lake*

جاسل کول کورننسی 佳斯利库勒湖 *The Jiaslikurl Lake*



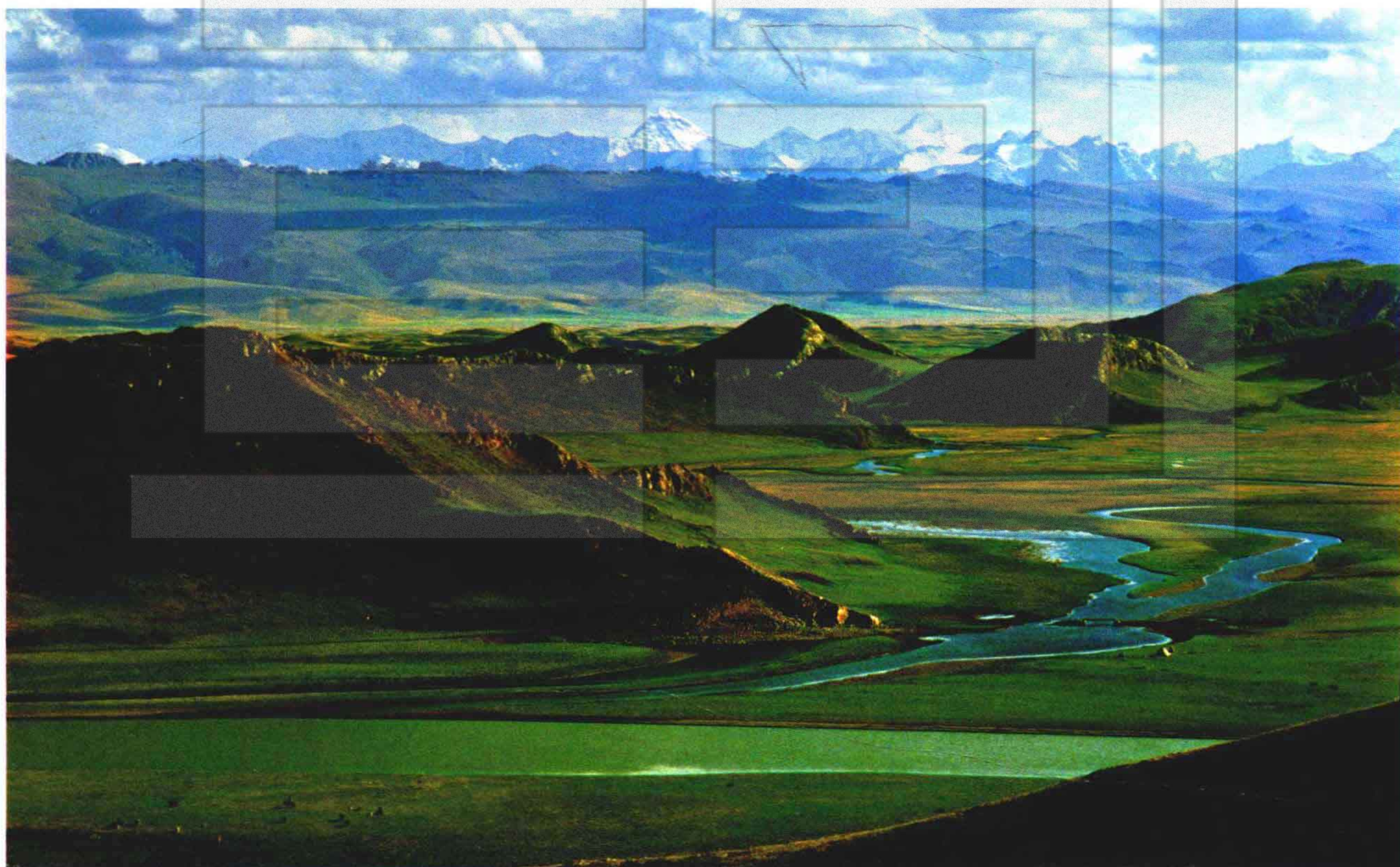
ایناکول 镜子湖 *The Mirror Lake*

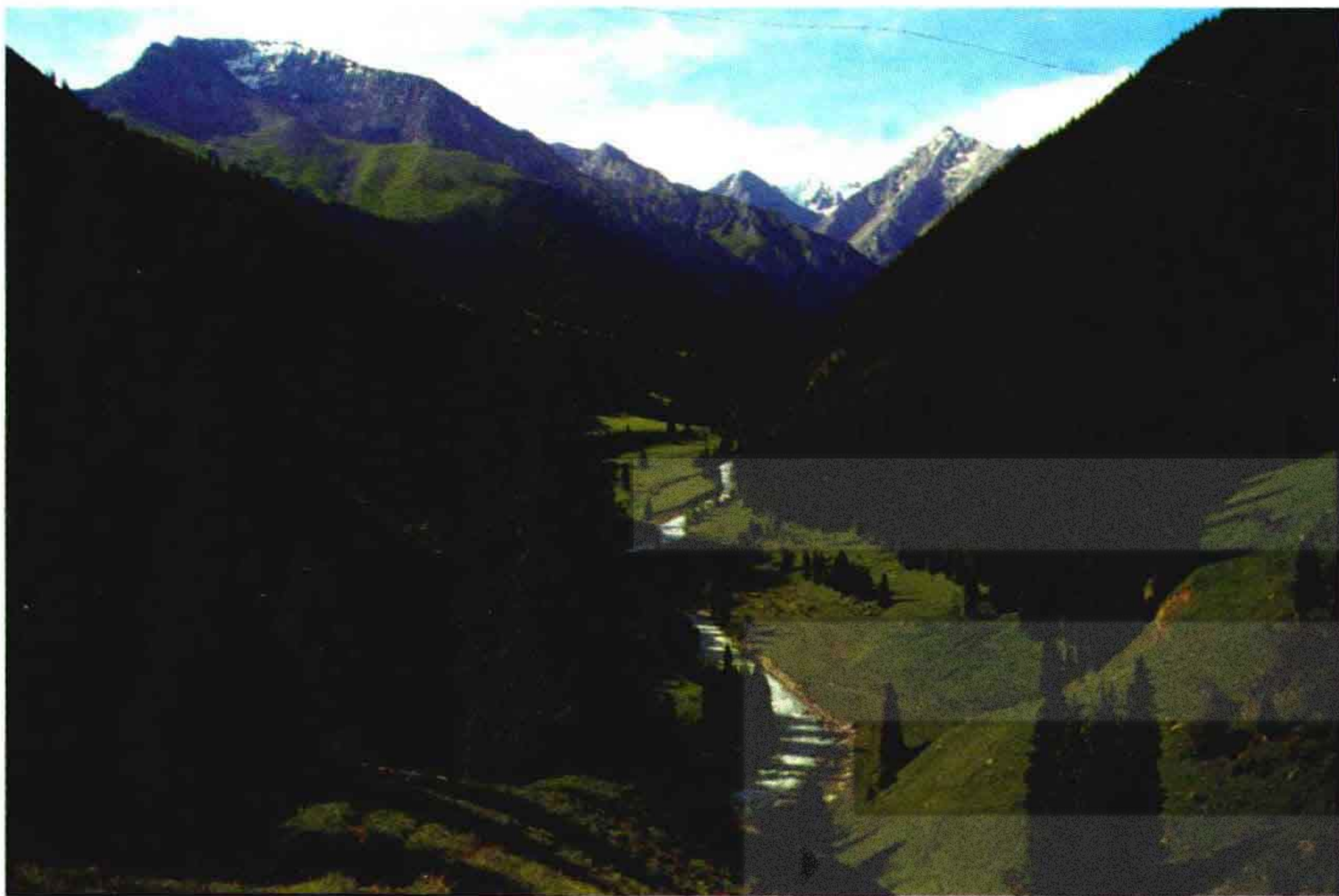




مره نقابیرغا ساحاراسی 南山牧场 Nanshan Pasture

قاراشاری وزمنی 开都河 The Kaidu River





سايقن وزهنى 赛洪河谷 *The Sayhong River Valley*



تيانلوڭجى (ايداعار كولى) 天龙池 *The Heaven Dragon Pool*

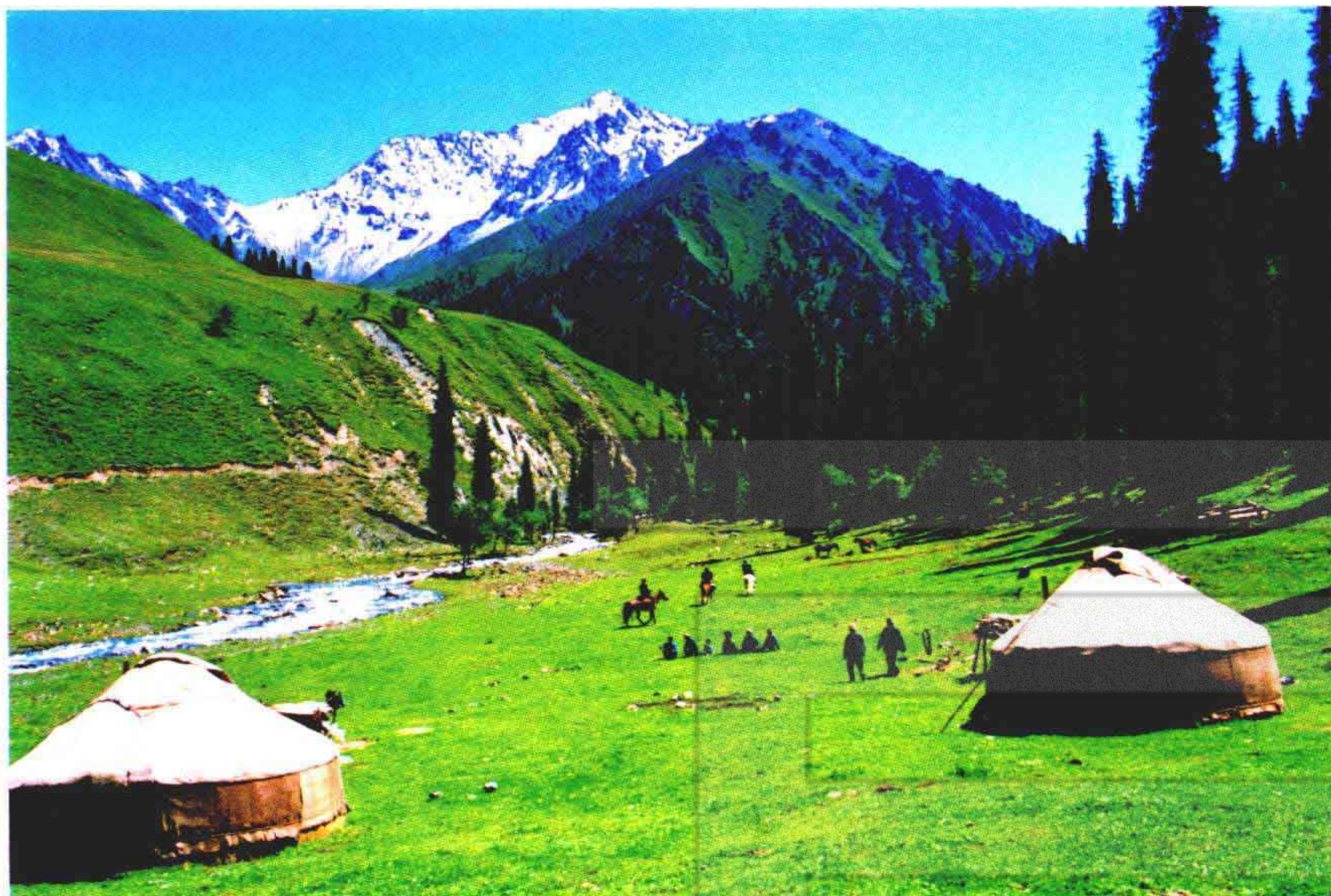


باغراش كولى 博斯腾湖 *The Bosten Lake*





تيانشاننىڭ قىسقى كۆرىنىشى 天山冬韵 The Tianshan Mountains in winter scene



قويناۋداعى اۋىل 雪山深处有人家 Settlement in the depth of snow mountains



كورىكتى نارات كوركەم جەر 那拉提大草原 The Naraty Grassland



شاشى جايلاۋى 恰什大草原 Qiash Grassland